

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Szendy Károly

Cím: "Népművelő" munka a fővárosban

Forrás: Új Magyarország

Bp

(Hely)

1936 X 1

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

374

Hely

Idő

"1936"

Személy

Helyszám

Népművelő munka a fővárosban

Írta: Szendy Károly, Budapest polgármestere

Budapest a nyugati államok törekvéseinek és kezdeményezéseinek figyelemmel kísérése mellett tervszerűen és céltudatosan foglalkozik népművelési mozgalma keretében a társadalom szabadidejének kérdésével, s rövid hat esztendő után ezirányú tevékenysége nemcsak átment a köztudatba, hanem közel százezer ember művelődési igényeinek kielégítéséről és értékes, nemes szórakoztatásáról gondoskodik.

A fővárosi népművelés feladatait Budapest lakosságának két nagy rétege szabja meg. Az első csoportba azok tartoznak, akik rendszerint rajtuk kívül álló okok miatt nem szerezhették meg azokat az alapvető ismereteket, amelyekre minden felnőtt embernek szüksége van, hogy élethivatását egyéni, családi és társadalmi vonatkozásban méltóan betölthesse; a második csoportban azokat találjuk, kikben megvan a művelődés, a haladás, a mai kor szellemi törekvéseivel való kapcsolatteremtés vágya, de azt kielégíteni megfelelő irányítás és alkalmak hiányában nincs módjukban.

A főváros közönségének ez a kettős rétegződése kettős feladat elé állítja a fő-

város népművelő intézményét. A kisebb műveltségűek körében elsősorban a szellemi élet iránt való érdeklődést kívánja felkelteni. Az előadók a hallgatóság szellemi aktivitásának felébresztését és kialakítását tervszerű módszerességgel biztosítják csakúgy, mint azt, hogy a pozitív keresztény világnézet reflektorfénye mellett lássák meg a dolgokat és az azok között fennálló összefüggéseket.

Hármas irányú szociális gondozómunka

E rövid ismertetés keretében nem térhetek ki a leány- és fiú-iparostanonc ifjúság, munkásifjúság, cselédek, munkásnők, gyár-ipari és kézműipari munkások, a kisiparosok, kiskereskedők, valamint az anyák, szülők körében tartott 8240 ismeretterjesztő előadás részletkérdéseire és a kisebb műveltségű lakosság részére rendezett 192 analfabéta-, alapismeretterjesztő-, népművelési-, közműveltségi és speciális női hivatásra nevelő tanfolyamokra, inkább csak az e téren folyó munka arányaira ki-

vánok rámutatni. A 8240 népművelési előadás 653 hallgató-csoport keretében folyt le, a 192 tanfolyamon pedig 13.467 tanítási óra volt. A teljes hallgatóság száma pedig megközelíti a 60.000-t. Ez a munka az, amelyről a főváros közönsége nemigen szerez tudomást, mert ezt nem hirdetik plakátok és nem szerepel újságcikkekben sem. A szervezés ugyanis a megfelelő társadalmi egyesületek bevonásával történik; a fővárosi népművelés és a legkülönbözőbb társadalmi egyesületek között az évek során üdvös és eredményes együttműködés alakult ki, melynek következményeként a főváros fedezte a tanfolyamok, előadássorozatok költségeinek egy részét, de ezzel szemben egységes elvek szerint irányítja a népművelési munkát.

A fentebb említett társadalmi egyesületek körében nemcsak tanfolyamok és előadások, hanem 1341 délutáni, műsoros alkalmi ünnepség, 209 műkedvelői előadás rendezésében vett részt a fővárosi népművelés és különösképpen szívén viseli a korszerű és szakszerű gyermekfoglalkoztatást, amelynek keretében 14 gyermek filmelőadást, 189 mese- és játékdélutánt, 22 játszótéren 1468 játszótéri délutánt, az Operaházban 2, a Nemzeti Színházban 1 gyermekelőadást rendezett.

Az elmúlt munkaév folyamán a népművelés a szociális gondozómunkával is kiépítette kapcsolatait; így született meg a városrészi telep és a Kozma-úti settlement,

az egészségügyi múzeumban létesített egészségügyi telep és ezt a kapcsolatot építi tovább a folyó tanévben a munkások és munkásnők számára létesített három művelődési telep. Örömmel állapítom meg,

hogy a főváros legfogyatékosabb tudású rétegének művelődési készsége és intelligenciája egyenesen meglepő. A népművelési mozgalom egyre szélesebb körben kelt érdeklődést a tanulás, a művelődés, a szellemi élet minden ágazata és formája iránt, és a tömegek egyre nagyobb bizalommal és érdeklődéssel fordulnak afelé az intézmény felé, amely önzetlenül és egész lélekkel a művelődés eszményének szolgálatában áll. Nagyon jól tudom, hogy a fővárosi népművelés kiépülése még nem teljes, de bizonyos, hogy évről-évre fejlődik, egyre több kapcsolatot talál Budapest sokoldalú életével és lényeges kiegészítőjévé válik a főváros virágzó kulturájának.

Husz művelődési telep működik

Budapest közönsége sokkal többet tud a fővárosi népművelésnek arról a munkájáról, amelyről a rádió úgyszólván nap-nap után, a népművelés szétküldött „munkatervei” havonta, az utcán megjelenő plakátok pedig kétszer egy esztendőben adnak hírt: a fővárosi népművelés által megteremtett művelődési és szórakozási alkalmakról. Külön telepek elégitik ki mező- és kertgazdagság iránt érdeklődők művelődési igényeit.

Az iparosok és kereskedők szakirányú továbbképzését ismét más telepek biztosítják. Speciális művelődési telep szolgál a nyelvismeretek megszerzésére s a női hivatás helyes betöltéséhez szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket három művelődési telep tanítja. A periferiákon u. m. Kőbányán, Rákosfalván, Rómaiifürdőn, Angyal földön szintén felállítottunk a helyi szükségletekhez alkalmazkodó művelődési telepeket. Így ma már 20 művelődési telep ad lehetőséget a szakmai és általános műveltség megszerzésére, illetve kimélyítésére. Hangsúlyozni kívánom, hogy a tanfolyamok „képesítést” nem nyújtanak, csupán tudást adnak és nem bizonyítványt. Eppen ezért figyelmeztetem a főváros közönségét, hogy a különböző szakirányú tanfolyamok nem jogosítanak iparűzésre, hanem az egyéni szükséglet kielégítését szolgáló ismereteket nyújtják, illetve a szakmai műveltség megszerzéséhez adnak indítékot. A művelődési telepek tanfolyamai fölé épül a szabadegyetem, amely a tudomány legújabb eredményeit, állásfoglalásait, azok gyakorlati alkalmazásának jelentőségét ismerteti, bevezet az egyes tudományokba és a mai kor legaktuálisabb kérdéseit tárgyalja. A művelődési telepeken és a szabadegyetemen az elmúlt esztendőben összesen 9804 tanítási órát felölelő 708 tanfolyam és 289 népszerű tudományos előadás, a névszerint beiratkozott hallgatók száma pedig 22.269 volt.

Hatszázhatvanhat tanulmányi kirándulás

Meg kell emlékezni még a népművelés „tanulmányi csoport” néven megindult mozgalomról. A tanulmányi csoportnak tagja lehet minden jóra és szépre törekvő ember, aki 16 esztendőes elmúlt és évi 2 pengő tagsági díjt fizet. A mozgalom 1930-ban indult meg 300 taggal, ma körülbelül 13.000 tagot számlál. A tagok postán kapják meg a népművelési bizottság havi munkatervét, amelyben közlik, hol, mikor, milyen művelődési és szórakozási alkalom nyílik számukra. A tanulmányi csoport tagjai számára rendezett művelődési és

szórakozási lehetőségek közül csak néhányat óhajtok kiemelni, ezek: a múzeumok, tárlatok, kiállítások, műtermek, tudományos intézmények, gyárak szakvezetéses látogatása, a város területén, környékén rendezett természettudományi, történeti és művészettörténeti séták, az ország megismerését célzó tanulmányi kirándulások. A múlt évben a tanulmányi csoport tagjai 666 tanulmányi kiránduláson vettek részt, családtagjaikkal együtt számszerint több, mint 30.000-en. Az eddig felsorolt számadatok máris megadják azoknak százezres létszámát, akik a népművelési munkában rendszeresen és tervszerűen vesznek részt. Nagy tömegek hallgatják a népművelésnek a székesfővárosi zenekarral a Városligetben, Városmajorban és a Fővárosi Képtár kertjében rendezett ingyenes, továbbá télen a Vigadóban rendezett vasárnapi olcsóhelyáru délutáni népszerű hangversenyeket is. Az Operaház és Nemzeti Színház népművelési bérletei pedig oly népszerűek, hogy már június hónapban elfogytak erre az idényre jóformán huszonnégy óra alatt az összes bérletjegyek. A zene és színházkultúra terén is nagy missziót végez a fővárosi népművelés, amikor új közönséget nevel a legmagasabb kultúra számára.

Harmikét vándor- könyvtár

A népművelési bizottságnak eddig felsorolt munkáját 32 vándornépkönyvtár, 8 közkönyvtár, vetítőgépek, diaposzitivsorozatok és gramofonkölcsonző központ egészítik ki.

A múlt év folyamán a fővárosi népművelés több mint 40.000 (43.401) tanítási, művelődési, szórakozási alkalmat valósított meg, amelynek lebonyolításában szellemi és tudományos életünk számos kitűnőségéből, egyetemi és középiskolai tanárokból, írókból, művészekből, orvosokból stb. stb. alakult előadói gárda vett részt.

Névszerint emlékezem meg Novágh Gyula igazgatóról, a fővárosi népművelés vezetőjéről, aki személyes irányításom mellett kiváló rátermettséggel és európai színvonalú szakképzettséggel szervezi,

építi és irányítja hivatásuk magaslatán álló belső és külső munkatársaival a fővárosi népművelés sokoldalú tevékenységét.

A fővárosi népművelés további tervszerű kiépítését egyik legfontosabb és legnagyobb jelentőségű kulturpolitikai feladatnak vallom, Meggyőződésem, hogy a társadalmi rétegek között fennálló kulturális szakadékok áthidalása, a keresztény világnézet terjesztése, a nemzeti és európai kultúra kimélyítése legalábbis oly messzehatású feladat, mint a gazdasági és társadalmi élet területén mutatkozó bajok és hiányok kiküszöbölése. Ebben a munkában a vallás- és közoktatásügyi miniszter intenciói szerint kívánok a jövőben is eljárni. Meg vagyok győződve arról, hogy a készülő népművelési törvény figyelembe fogja venni a fővárosi népművelés úttörő munkájának eredményeit. A főváros közönségét pedig arra kérem, hogy továbbra is szeretettel, megértéssel és érdeklődéssel tanúsítson a fővárosi népművelés intézményei s lelkes munkája iránt.